

CUVÂNTUL ANIMAT DIRIGUIT ÎNTRU CELE ALE MEDICINEI ÎN SPIRITUALITATEA ROMÂNEASCĂ

Animated word directed to medicine in romanian spirituality

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

„Există totuși un tărâm al nostru, plin de comori nebănuite, ascunse acolo de toate răutățile lumii – **tezaurul limbii române** –, în care nu poți pătrunde fără să-i cunoști rândurile. Și vei găsi acolo nu numai trecutul încremenit, ci apa vie a vorbirii care se tot primenește și, rostindu-se pe sine, ne poate călăuzi pe drumul anevoios a ceea ce trebuie să fim“.

Constantin Noica

Ca preambul la încercarea de față întru cinstirea cuvântului românesc, declar că nutresc sentimente puternice de iubire pentru mama-țară, emergente din casa slujirii omului, a ființei tradiționale în arealul carpato-danubiano-pontic, aflate sub bolta celestă, luminoasă și catalizatoare, unde își au sălașul sfinții națiunii noastre.

Ispitirea pentru acest subiect își are sorginea în îmbăierea liturgică a naturalului matricial – spațiu mioritic –, în conjuncție cu fiorul ancestral al limbii, smălțuită cu termeni perceptivi de viață deosebiți ai locului, etos dobândit prin ascendența mea gorgonească, în care își face prezența și o vibrație a fondului traco-geto-dacic.

„Dânsul, cuvântul, ne spune Nichita Stănescu, este moșia noastră și, mai mult decât atât, el e strămoșia noastră.“

Vorbirea este chipul gândului, e aerul însuflețit pe care îl respirăm întru ființarea fraternă pe pământ.

Cartea românească este icoana luminii pe care o venerăm, izvorâtă din înălțimi carpatine, din iezerul Bucuriei de a trăi, din piscul Mândriei Naționale, din culmea Omeniei.

Dascălul limbii este un înainte-cuvântător ce deschide calea învățaturii rostuitoare.

Ori de câte ori poporul cugetă la cele înalte se spune că el *ascultă*, iar când se apleacă spre rele se folosește verbul *a auzi* (auzi-ne, Doamne, că...).

Avem o cultură privilegiată prin începuturile ei creștine, iar limba literară s-a format, a crescut și a înflorit prin traduceri realizate din cărțile sfinte. Vocabula grecească *logos* (cuvânt, rațiune, idee) a ajuns prin Sfinții Părinți „Cuvânt întrupat“, sintagmă care-l reprezintă pe Iisus Hristos.

Limba română, în accepția limbii liturgice, se află la apogeul prin apariția *Bibliei comentate*, redactată și adnotată de Arhiepiscopul Bartolomeu Valeriu Anania. Prin lucrarea sa pilduitoare, ierarhul și părintele nostru își merită numele de *Om al Cuvântului întru Înălțarea Ființei Românești*.

Constantin Noica în *Cuvântul împreună despre rostirea românească* ne spune că „Limba noastră poartă în ea câteva comori de gânduri prin *partea netrăită* din ea“ (cum să-l explici altfel pe „dor“?).

„Când începi să explorezi bolta pe care sunt înscrise cuvintele noastre, îți ies înainte tot felul de stele noi, pe care nu le vedeai cu ochiul liber.“

Se dă ca exemplu vocabula *zănatic*, care ar proveni prin filiație de la zeița Diana. Și noi avem un exemplu: masculinul *zâncu* care are ca element de referință femininul *zâna*. În cântecul popular *Cum i-o vorbă, Moș Ioniță?* (cules din Vierșani-Gorj) găsim versurile:

– *Spune-mi cum erai flăcău?*
– *Eram zâncu, eram eu*
Și-l aveam pe „stai mereu!”

Primul verset din *Evanghelia după Ioan* este:
„La început era Cuvântul...”

Pentru C. Noica echivalentul *logos*-ului este *rostirea*, iar pentru *început* folosește *obârșia*.

Astfel ne apare formularea: *Întru obârșe era Rostirea*.

În ce limbă vorbește Dumnezeu? se întreabă Alexandru Surdu. Iată și răspunsul: „Dumnezeu vorbește cel mai bine în limba română.”

Cine vrea să se aventureze în cercetarea fenomenului rostirii românești are șansa de a găsi informații bogate. Ne oprim în primul rând la cartea lui Constantin Barbu „Încercare asupra temeiurilor limbii românești”, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1989, și apoi la lucrarea dr. Lucian Iosif Cueșdean „Româna, limba vechii Europe”, Ed. Solif, București, 2006.

Seculara căutare a unui specific național se vede descoperită de Constantin Barbu, care deslușește și altceva: fața românească a unui spirit universal. „Casa ființei” românești se situează la același nivel cu al marilor culturi filosofice mondiale: sanscrita, greaca, latina, germana (Edgar Papu).

Cartea doctorului L.I. Cueșdean primește binecuvântarea Preafericitului Patriarh al României, Teoctist, de pioasă memorie, ea fiind apreciată ca o „interesantă lucrare pentru dăinuirea tulpinii românești”.

O limbă indoeuropeană veche a fost limba pelasgă sau tracă, care se pare că a existat înaintea limbii latine vulgare.

Cercetarea în paralel a limbii sanscrite și a limbii române, după gramatica lui Panini, ar deveni un studiu lingvistic de referință pentru grupul limbilor indoeuropene.

În cazul *Vedelor*, cărți vechi indoeuropene, cuvântul *veda* în sanscrită înseamnă știință. În limba romană găsim verbul *a vedea*, deci a afla, a ști (Mioara Călușită-Alecu – *Limba românilor*, Ed. Miracol, București, 1994).

Pentru un ins mintos și gospodar din popor, calificativul *orbete* indică prezența unui individ

dezorientat, cu prestații sociale scăzute. Să ne aducem aminte de cuvintele Mântuitorului: „Dacă ați fi orbi, n-ați avea păcat. Dar pentru că ziceți: Vedem... păcatul vostru rămâne.”

CUVINTE NOI ÎN ȘTIINȚA ȘI ASISTENȚA MEDICALĂ

Introducerea unor noutăți semantice utile în plan medical este o acțiune menită a ține pasul cu dezvoltarea medicinei sau cu o înțelegere novatoare a unor activități medicale, implicit din perspective particulare sub care ele se desfășoară.

Noutățile pe care le propunem sunt rodul unor observații izvorâte de pe platforma specialității de medicină generală/medicina familiei (MG/MF).

Specialitatea de MG/MF are ca fundament: examenul clinic complet, observația clinică, evoluția fenomenelor, prevenția, predicția, imersia epidemiologică și chemarea unității.

Formulările pe care le prezentăm sunt predominant enunțative:

- *Antropologia ecuatorială* – luntre și punte a cursului vectorial al vieții omului. Viața curge de la răsărit la apus printre polarități și contradicții structurante (*Revista Medicală Română* – RMR – nr. 3/2009);
- *Clinicosofia* – înțelepciunea clinicii;
- *Corticoporoza* – penetrarea scoarței cerebrale de stimuli subcorticali prin depopularea cortexului, la persoanele vârstnice (de exemplu, fluieratul subiecților în spațiul public);
- *CAJ* (controlul aniversărilor jalon) – se cercetează patologia la vârste nodale – 15; 30; 45; 60; 75; 90 ani – și se demarează acțiuni preventive pe termen lung;
- *Doctrina ASES* (antropo-socio-ecologicosofică) specifică pentru specialitatea de MG/MF;
- *Eufrenie* (minte bună prin autocontrol sub rază etică);
- *Eusomie* (corp bun, funcțional, antrenat științific);
- Fenomenul *Eisberg-Schatten-Nacht-Licht* (descoperirea patologiei ascunse);
- *Globalita* (proces pandemic care produce dereglarea, denaturarea și degradarea vieții umane în plan psihic, somatic, relațional, valoric, ecologic), entitate indusă de fenomenul globalizării (RMR nr. 1/2010);
- *Inexurile psiho-somatice* (corelarea proceselor-intrări cu răspunsurile care se externalizează) (RMR nr. 1/2010);

- *Poligonul experimental patogen* (PEP), concept nou care constă în apariția unor interferențe multiple cu factori patogeni intricăți, la nivelul teritoriului în care se amorsează procesul morbid. În acest poligon avem nevoie de un *agent medical rază* (AMR) care să rezolve fenomenele produse prin scanarea lor în aria sa de responsabilitate (RMR nr. 1/2009);
- *Medicina verticalității* (medicina omului sănătos, activ, educat, părtaș și demn):
- La temelia sistemului sanitar stă asistența medicală primară, adică MG/MF.

*În temei de codri deși
Nu e părție să ieși,
Nu-i cărare, nu-i răzor,
Nici urmă de vânător.*

Din păcate, în sânul masei medicilor de familie s-a produs o fisură, au apărut *ruptorii*, adică rupătorii de rânduri. „Oastea cea mare“ a medicilor de familie a ieșit cu blazonul șifonat. Au rămas „de vătrai“ numai cei care știu a întreține focul specialității noastre.

NOTAȚII FINALE

Din bogatul material bibliografie avut la dispoziție, prelucrat și extrapolat, rezultă câteva elemente care merită a fi punctate:

1. „Limba este opera cea mai de seamă a unui popor. Ea este principala forță care realizează unitatea de natură psihică a unei națiuni, deoarece, învățând să judecăm într-o anumită limbă, ne structurăm gândirea după tiparele acelei limbi [...] Limba reprezintă cea mai

puternică legătură a generațiilor [...]“ (Mioara Călușiță-Alecu)

2. „Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba este stăpâna noastră.“ (Mihai Eminescu)
3. Sfântul Ioan Gură de Aur spunea că exista în sudul Dunării o scriptură în limba tracilor.
4. Masa vieții personale sau/și sociale stă în echilibrul stabil pe trei cuvinte-picioare: sănătatea, învățătura, credința.
5. Pe 22 iunie, în fiecare an, sărbătorim pe Sfântul ierarh Grigorie Dascălu (1823-1834), mitropolitul Țării Românești. Vlădica Grigorie ne-a lăsat o importantă moștenire: „Cât avem vreme, să lucrăm cele bune.“ Un contemporan, ieromonahul Macarie, încredința unei file de carte adevărul: „Dă-mi voie să te numesc Părinte al Patriei.“
6. „Fiecare creație e o mărturisire de sine, așadar o bucurie.“ (Constantin Noica)
7. „Vorbirea vorbelor este o artă, iar cântărirea vorbelor e o știință.“ (Gavril Cornuțiu)
8. Leac este și cuvântul care smerește, dar și cel care te întreamează și înalță.
9. Pentru a te numi plug trebuie să ari, pentru a fi om trebuie să-ți valorifici înzestrarea prin fire.
10. Omul înainte de a fi semănător a fost culegător. Să ne punem întrebarea: Ce vor culege generațiile viitoare după trâncănelile noastre de astăzi? Din adâncimea neamului nostru urcă spre noi vorbele înțelepte: „Vorbă multă, sărăcia omului“, „Fapte, nu vorbe“ precum și sintagma de îngrijorare „A fi de râsul lumii“.
11. Strămoșii noștri ne-au lăsat o comoară – *tezaurul filosofic al limbii românești*. Să facem ce trebuie „pre limba noastră și cu mintea românului cea de pe urmă“. (Alexandru Surdu).